

тврдњама да је уставни суд у служби опозиције, односно да је у служби власти и сл. То не значи, међутим, да су престали сви приговори уставном суду нити се то разумно може очекивати. Функционисање сваке уставне институције подложно је критици, посебно ако она долази од објективне и неутралне мисли, али је битно да ова критика није више усмерена на саму институцију или на њену наводну политизованост, него се односи једино на правни квалитет интерпретације устава садржан у одлукама уставног суда. То значи да је уставно судство стабилна институција демократске правне државе. Њена егзистенција се не доводи у питање. Напротив, основано се може очекивати њено даље ширење, како територијално, тако и у погледу функционалних овлашћења. Најкраће, позиција уставних судова је непрекидно у узлазној путањи. Негативни изузетак је, чини се, положај Уставног суда Мађарске, чија је надлежност након уставних промена извршених 2013. значајно редукована. „Старији“ уставни судови који су одавно потврдили и учврстили своју независну позицију тежиће свакако њеном одржавању, док ће мање утицајни уставни судови, пре свега они успостављени у „новим“ демократијама, покушавати да ојачају своју функцију непристрасног чувара устава, чије се одлуке увек поштују и стриктно извршавају.

Неизвесно је, међутим, да ли ће уставно судство задржати своје место „на пресеку права и политике“, да ли ће политика са зебњом очекивати његове одлуке или ће тежиште његових активности бити померено у другом правцу. Тешко је прогнозировать како ће се уставно судство у ближој будућности развијати, тим пре што поред заједничких обележја и сличних проблема, национални уставни судови имају у својим активностима властите приоритете. Поред тога, од самих процесних учесника у доброј мери зависи да ли ће уставно судство отићи у смеру који је мање пожељан за правну државност. Уколико је уставни суд преокупиран мање важним уставним споровима, тешко ће успети да испуни своју мисију. С друге стране, врло је вероватно да ће за већину европских уставних судова и надаље, поред свагда напетих односа са националним законодавним, извршним и судским властима, бити актуелан и однос према Европском суду за људска права, али и однос према пракси Европског суда правде који има примат у хармонизацији националних правних система са примарним и секундарним правом Европске уније. То важи и за уставне судове држава које нису чланице Уније. За уставне судове тих држава сарадња са уставним судовима држава чланица Европске уније биће не само пожељна, него и неопходна.

Због тога се можемо сложити са констатацијом Б. Бирлајн да ће „размена искустава, мишљења и идеја као и сарадња између појединачних уставних судова још више добијати на значају“, посебно ако се задатак уставних судова види првенствено у „хармонизацији националног уставног права, с једне, и конституционализације европског права, с друге стране“. Нема